

درباره حادثه ایرباس ایرانی که سال ۱۳۶۷ مسافرانش با حمله موشکی آمریکا شهید شدند

کودک کشی بر فراز آسمان

تصویر جمع آوری لاشه هواپیمای از خلیج فارس

تصویری از مسافر کوچک پرواز ۶۵۵ ایران که ناجوانمردانه کشته شد

موقعیت هواپیمای مسافربری ایران در آسمان خلیج فارس که هدف ناو جنگی آمریکا قرار گرفت

آن ۷ دقیقه...

کسی چه می داند آن ۲۹۰ مسافری که ساعت ۱۰:۱۵ صبح روز یکشنبه، دوازدهم تیرماه سال ۱۳۶۷، وقتی آسمان ایران را به قصد دبی ترک کردند توی دقایق پایانی به چه فکر می کردند، توی آن هفت دقیقه پایانی و پیش از ساعت ۱۰:۲۲، چند ثانیه پس از شلیک. کسی چه می داند چه رؤیاها، آرزوها و لیخندهایی در هوا منفجر و پودر و خاطره ای تلخ شد. خبر اما سریع مخابره شد و روی آنتن شبکه های مختلف رادیویی و تلویزیونی جهان قرار گرفت.

روزنامه خراسان در صفحات صبح دوشنبه نوشت: «حمله وحشیانه آمریکا به هواپیمای مسافربری ایران ۲۹۰ شهید بر جای گذاشت. دولت امروز را روز عزای عمومی اعلام کرد.» شواهد حکایت از این داشت که با شلیک دو فروند موشک سطح به هوای کشتی های جنگی آمریکا، هواپیمای مسافربری ایران مورد هدف قرار گرفته بود. اهالی جزیره قشم آن روز به وضوح انفجار هواپیمای بر اثر برخورد دو موشک را مشاهده کرده بودند. فهرست آماری پرواز نشان می داد که مسافران شامل ۱۵۶ مرد، ۵۲ زن، ۶۶ کودک زیر دوازده سال و شانزده خدمه می شدند که تعدادی از آنان ملیتی غیرایرانی داشتند و از کشورهای امارات، یوگسلاوی، پاکستان، هند و ایتالیا بودند. حمله را هم ناو آمریکایی «وینسنس» انجام داده بود.

شرح گزارش آن روز در روزنامه خراسان

روزنامه خراسان به نقل از خبرگزاری جمهوری اسلامی، در گزارشی ماجرا را این طور توضیح داده است: «یک فروند هواپیمای مسافربری ایران ایر، صبح دیروز بر فراز خلیج فارس هدف حمله ناوگان نیروی دریایی آمریکا قرار گرفت و با کلیه مسافرین در آب های خلیج فارس سقوط کرد. براساس گزارش های اولیه، این هواپیمای ۲۹۰ مسافر و خدمه داشته است. به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، هواپیمای مسافربری ایران از بندرعباس عازم دبی بوده است. این هواپیمای ایرانی که از نوع ایرباس ۳۰۰ بوده و در ارتفاع هفت هزار و پانصد پایی پرواز می کرده است، ساعت ۱۰:۱۵ به وقت محلی فرودگاه بندرعباس را ترک کرده بود و آخرین تماس عادی خلبان با برج مراقبت، هفت دقیقه پس از ترک فرودگاه بوده است اما پس از آن و در ساعت ۱۰:۲۲ صبح، ناگهان ارتباط خلبان با برج مراقبت قطع و هواپیمای نیز از صفحه رادار محو می شود. براساس این گزارش خلبان هیچ گونه وضعیت اضطراری را به برج مراقبت فرودگاه بندرعباس اطلاع نداده است.»

در ادامه این گزارش روزنامه خراسان از زبان یک مقام عالی رتبه نظامی که نام او درج نشده نیز چنین گفته است: «صبح دیروز چندقایق گشتی ایران در حال گشت زنی در آب های خلیج فارس بودند که ناگهان با تهاجم نیروهای آمریکایی در خلیج فارس روبه رو شدند. خدمه قایق ها بلافاصله از خود واکنش نشان دادند و به مقابله با ناوگان آمریکایی پرداختند. در این نبرد دو تن از خدمه گشت دریایی ایران هدف حمله نیروهای آمریکایی قرار گرفته و مفقود شدند.»

۵۲ روز تلاش برای پیدا کردن جسد قربانیان

اسناد و روایت های مطبوعاتی می گوید عملیات جمع آوری اجساد قربانیان پرواز ۶۵۵ ایران ایر با کمک بسیج و نیروهای نظامی منطقه یکم دریایی ارتش (بندرعباس) به سرعت انجام می گیرد و در گام نخست هشتاد غواص دل به دریا می زنند، درحالی که دو فروند ناو (ناوهای تیب و لاوان)، دو فروند هاناو و چهار فروند بالگرد، برای بالا کشاندن اجساد شهدا همراهی شان می کرده است. پس از جمع آوری اجساد نیز جمع آوری قطعات هواپیمای آغاز می شود. این دو عملیات به صورت شبانه روزی و به مدت ۵۲ روز انجام می گیرد. اما چرا این عملیات این همه طولانی می شود؟

دروغ آمریکایی برای جنایتی ابدی

آمریکایی ها ابتدا درگیری گشت دریایی ایران با ناوگان نظامی شان را بهانه می کنند و مدعی می شوند که هواپیمای مسافربری پرواز ۶۵۵ یک هواپیمای نظامی بوده که برای کمک به گشت دریایی آمده بوده است و آن ها هم ناچار به شلیک شده اند اما پس از آنکه سازمان های بین المللی هواپیمایی ایکائو و یاتا تأیید می کنند که هواپیمای ایران در مسیر قانونی هواپیمای مسافربری پرواز می کرده است، می گویند که هواپیمای خارج از دالان هوایی بوده و همین سبب اشتباه آنان شده است و آن را بااف ۱۴ اشتباه گرفته اند. ولی هیچ کدام از این ادعاها ثابت نشد تا آنان در پاسخ به مجامع بین المللی فقط بگویند: «این یک اشتباه نظامی بود و عمدی در کار نبوده است.» با این همه متخصصان هوایی بی طرف در آن زمان اعلام کردند که امکان ندارد فرمانده و مسئولان ناو وینسنس در هنگام حمله به این هواپیمای متوجه نشده باشند که با یک هواپیمای مسافربری مواجه اند.

جالب است بدانید که وقتی ناو وینسنس پس از پایان مأموریتش به سواحل سان دیگو برگشت، از کاپیتان راجرز و خدمه همراهش مانند قهرمانان جنگ استقبال شد. بعد از این واقعه راجرز در مصاحبه مطبوعاتی اعلام کرد: «اگر صدها بار نیز آن اتفاق رخ دهد، باز هم دستور شلیک خواهیم داد.» به ویل راجرز در زمان بازنشستگی اش مدال شجاعت دادند اما مدتی بعد وقتی

دمای هوایی از دلایل طولانی شدن عملیات است؛ دمای هوا در فصل تابستان، در طول روز به بیش از پنجاه درجه سلسیوس می رسیده است. علاوه بر این، قطعات اجساد به دلیل باقی ماندن در آب ورم کرده بودند و حتی در تابوت جانی شدند و مسئولان ناچار بودند برای انتقال آن ها از برانکاردهای توری استفاده کنند که در آن دوران این دست امکانات چندان در دسترس نبود. سوی این ها، به دلیل اصابت موشک دوم، ضمن پرتاب شدن مسافران به بیرون هواپیما، پوست سر و بدن آن ها کنده و گوشت بدن اکثر آن ها نیز تکه تکه شده و در نهایت قطعات متلاشی شده بدن آن ها در سطح وسیعی از دریا شناور شده و جمع آوری و تعیین ژنتیک و دی ان ای برای شناسایی را طولانی کرده بود.

دخترش خودکشی کرد، روبه روی دوربین رسانه ها نشست و گفت: «ساقط کردن هواپیمای مسافربری ایران به دستور مقامات ارشد ارتش آمریکا بوده و اراده در این کار نداشته است.» اما چه چیزی سبب شد آمریکا و قاتح در جنگ را به اینجا برساند و یک هواپیمای مسافربری را این گونه با مسافران غیرنظامی اش تعدا از بین ببرد؟ همه دلایل به نحوه پیشرفت جنگ تحمیلی و برآورده نشدن خواست آمریکا در نحوه اداره جنگ برمی گردد؛ همه این تلاش ها برای آن بود که حکومت صدام را از سقوط نجات دهند تا عراق به عنوان سدی در برابر انقلاب اسلامی در منطقه باشد. روزنامه لس آنجلس تایمز در مرداد ۱۳۶۹ به نقل از یک متخصص مسائل خاورمیانه در انستیتو مطالعاتی «بنیاد کارنگی» نیز چنین می نویسد: بدون کمک آمریکایی تردید بغداد ماه ها و حتی سال ها در جنگ درجا می زد و طبعاً عراق در یک جنگ فرسایشی هم از نظر نظامی، هم از نظر اقتصادی بازنده بود. آمریکا سعی داشت با استراتژی جنگ علیه ایران، جمهوری اسلامی را به پای میز مذاکره بنشاند.

همکاری ناوهای جنگی آمریکا با جنگنده های عراقی در راستای از بین بردن نفت کش های ایرانی در خلیج فارس و انهدام ترمینال های نفتی ایران جزئی از این استراتژی بود؛ به همین دلیل بخشی از توطئه های آمریکا به جنگ دریایی در خلیج فارس، جنگ نفت کش ها و توطئه در تحریم نفت به عنوان بزرگ ترین سرمایه اقتصادی کشورها کشیده شد.

عکاسان کشورهای مختلف در حال ثبت این جنایت هستند

تصویر ناو نظامی وینسنس آمریکا

سومین مرحله جنگ نفت کش ها و سنگین ترین مرحله بعد از پیروزی عملیات کربلای ۵ بود. عراقی ها مصمم شده بودند هر طور شده بنیه اقتصادی ایران را تضعیف کنند. ایران مجبور شد پانزده فروند کشتی نفت کش از یونان لندن و نروژ خریداری کند و عملیات مقابله به مثل را در دستور کار خود قرار دهد. این باعث شد ناو جنگی وینسنس به فرماندهی دریادار ویلیام راجرز در هفتم خرداد ۱۳۶۷ از بندر سان دیگو برای اسکورت نفت کش های عراق و متحدهانش راهی آب های خلیج فارس شود و نهایتاً بعد از کارشکنی های فراوان در ۱۲ تیر ۱۳۶۷ اقدام به جنایتی به بزرگی کشتن ۲۹۰ مسافر ایرانی در هواپیمای ایرباس کرد.

خانواده شهید رضایی نیری که جسد دو کودکشان هرگز پیدا نشد

خراسان در روزهای پس از سقوط هواپیما

بررسی اخبار مطبوعات خراسان نشان می دهد که ۱۶ تیرماه، راهپیمایی هایی در شهرهای مختلف خراسان مانند طبس، بجنورد، شیروان و قوچان برگزار می شود. در مشهد هم در روز ۱۷ تیرماه، تظاهرات گسترده ای از میدان شهدا تا حرم مطهر برگزار می شود. در طول مسیر این راهپیمایی تعدادی از مشهدهای کفن پوشیده ظاهر می شوند. در کنار این هیئت های مذهبی هم به سینه زنی و عزاداری می پردازند. از تشییع پیکر شهدا اما خبر مفصلی در مطبوعات نیست و احتمال می رود تا تعیین هویت و رسیدن پیکرها به مشهد زمان زیادی صرف شده و این اتفاق در لابه لای اخبار آن روز از جبهه های جنگ گم مانده باشد.

شهادت شهدای این واقعه

خانواده چهارنفری رضایی نیری (شهید محمد رضایی نیری (پدر)، فاطمه مهماندار (مادر)، غلامرضا رضایی نیری (فرزند) و زهرا رضایی نیری (فرزند) از جمله شهدای مشهدهی این پرواز بودند که جسد دو کودک این خانواده هرگز پیدا نشد. برای او از طرف کارکنان سازمان اتوبوس رانی مشهد آگهی تسلیتی در روزنامه خراسان منتشر شده است. همچنین امیر عابدشاهی و سعید منتخبی اول هم از شهدای مشهدهی در حادثه ۱۲ تیرماه هواپیمای بودند که براساس آگهی روزنامه خراسان، مجلس ترحیم سعید منتخبی در مسجد جفائی و مسجد فرش فروش های خیابان تهران برگزار شده است. خانه پدری این شهید در فلکه سراب، کوچه قائم مقامی بوده است.

شماره ۴
۱۴۸
۱۳۷۷
شماره ۴

۱۵

تاریخ و هویت